

Autor:

mr.krim. Dubravko Klarić

Predstojnik Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga Vlade RH

“OPAKI I SVIREPI NARKOMANI“

Crnu realnost nezaustavljivog porasta zločina i svih oblika nasilja u Europi i šire, nažalost nije mogla zaobići niti Hrvatsku. Sigurno da je zloporaba droga u svim svojim oblicima kriminala koji ju prate, nerazdvojni dio tog kruga nasilja i zločina kod nas, i to sa značajnim učešćem između 25 do 30 %, kojeg počinje osobe iz ovisničke i potrošačke populacije, u cjelokupnom zbroju kaznenih djela otkrivenih i prijavljenih na području Hrvatske, što je nedvojbeno velik socio-patološki problem. Primjerice u Hrvatskoj je prema podacima MUP RH u 2007. godini, zabilježeno je 103 188 kaznenih djela od kojih se za njih 69 277 postupak pokrenuo po službenoj dužnosti, za 13 574 postupak se nije pokrenuo zbog izostanka prijedloga, a za 20 337 kaznenih djela postupak se pokreće privatnom tužbom oštećenog. Slijedom analize rečenih statističkih pokazatelja, proizlazi da od tog broja 25 do 30 %, znači između 22 – 30 000, su kaznena djela u kojima se pojavljuju kao počinitelji ovisnici i potrošači droge. Također, takva situacija se prenosi i na osuđenike među zatvorskom populacijom. Kod analize i promatranja rečenih statističkih pokazatelja treba imati u vidu da je stopa realnog kriminala znatno veća, jer najviše kriminala ostaje u “tamnoj zoni“, što znači da se registrirani kriminal (otkriven, razjašnjen i dokazan) uvećava, jer na svako otkriveno kazneno djelo dolaze još dva koja nikada neće biti otkrivena, i to je realna slika stanja.

Kad se s kriminalističkog polazišta promatra “narko-kriminal“ (kriminal droga ili kriminalitet u svezi zloporabe droga, bilo kako ga terminološki i u duhu hrvatskog jezika, definirali), treba svakako imati u vidu da uz kriminalna djela koja se direktno vežu uz preprodaju ili krijumčarenje droga, tu su sve one druge kažnjive radnje (poglavito sekundarni kriminal – najviše su zastupljeni upravo imovinski delikti) koje počinje potrošači droga i ovisnici u cilju nabavke droge ili sredstva za kupnju droge, odnosno i velik broj kriminala i drugih kažnjivih radnji počinjenih pod utjecajem droge ili apstinencijskoj krizi od droge. Obzirom na sadašnje realne prosudbe prema kojima u Hrvatskoj ima više desetaka tisuća osoba koje su svakodnevno u potrošnji droge (prema podacima Hrvatskog Zavoda za javno zdravstvo broj evidentiranih ovisnika je preko 26 000, znači onih koji su potražili liječničku pomoć zbog ovisnosti odnosno kod kojih je klinički utvrđena ovisnost o drogama), realno je za očekivati da problemi vezani uz “narko-kriminal“ neće biti u padu.

Svakodnevno mediji nas šokiraju nekom vijesti o tome kakav se zločin dogodio, a u kontekstu toga kao počinitelj se pojavljuje osoba iz narkomanskih sredina, ili je bio evidentiran zbog nekog oblika zloporabe droga. **Ovdje bih naglasio da je točno kako su narkomani bolesnici, ali isto tako oni su sebični, svirepi, okrutni i opaki, te traže od bračnog partnera, roditelja, djece, rodbine, prijatelja i okoline da prema njima budu uviđavni i da se za njih žrtvuju, dok oni ne ispunjavaju čak niti osnovne socijalne obaveze.** Narkomani odnosno osobe pod utjecajem droge najčešće djeluju pospano, “apatično“, nekomunikativno i

nezainteresirani su za svoju okolinu. Gledaju u "prazno". Njihove oči mogu izgledati kao da su "izbljedjele", a zjenice poprimaju dugoljasti oblik. Ovisnici o drogama postaju **razdražljivi, nemirni i nervozni**. Kada se počinje javljati potreba za novom dozom, javljaju se i početni simptomi apstinencijske krize kao što su vlažne oči, šmrcaje, bolovi, svrbež, zijevanje i proširenje zjenica. Teški apstinencijski simptomi uključuju nesanicu, znojenje, bolove u udovima, povraćanje i proljev. Svakako da treba imati u vidu i različite utjecaje pojedinih stimulativnih tipova droga koji mogu i izazivaju agresivna i nasilnička ponašanja.

Rezultat postupaka takve "iskrivljene" ličnosti nerijetko su teški zločini. ***Naša kriminalistička praksa nažalost u Hrvatskoj registrirala je takve najteže slučajeve, ubojstva roditelja od strane djece ovisnika, ubojstva djece od strane roditelja ovisnika (takav se slučaj dogodio i prije nekoliko godina kad je majka sklona zloporabi droge osumnjčena za smrt jedno mjesečnog djeteta), a isto tako velik broj agresivnih i nasilničkih obračuna među narkomanima i potrošačima droga, koji oni često i ne prijavljuju, dok u konačnici nisu imali posljedicu teške tjelesne povrede ili smrti.***

Ovisniku o drogama, koji svakodnevno "balansira" na "tankoj crti" između života i smrti, svaki zločin može se učiniti "isplativ", bez obzira na to kakve će posljedice tim svojim zločinom prouzročiti. Poimanje morala, ljubavi i drugih vrijednosti u "svijetu zloporabe droga" ima sasvim druga obilježja i postoje "druga pravila igre". ***Iz osobnog kriminalističkog iskustva sjećam se takvih slučajeva kao primjerice jednog zagrebačkog ovisnika koji je uhvatio za noge svog dvogodišnjeg sina i držao ga kroz prozor iznad petog kata, prijetivši supruzi da će ga baciti ako mu ne vrati drogu koju je sakrila, isto tako u jednom slučaju tijekom kriminalističke obrade i uhićenja dvoje roditelja ovisnika utvrdili smo da su svakodnevno zanemarivali i zlostavljali dvoje djece, između ostalog otimali su im novac za hranu koji im je davala baka za hranu da bi sebi kupovali heroin, a također sam često bio u poziciji da zajedno sa kolegama moram uporabiti silu kako bi se obranio od agresivnih narkomana, koji su napadali ne samo tjelesno već i raznim oruđem i vatrenim oružjem.***

Ljudi često nemogu prihvatiti promjene u karakternim osobinama kod ovisnika i shvatiti da to sad nije više ona osoba koju su poznavali dok nije bila ovisnik. Baš ti momenti mogu biti opasni, jer olako prihvatiti da ovisnik neće uz lažljivo i licemjerno ponašanje, počinuti i neki zločin, može biti kasno i fatalno uz teško sagledive i nepopravljive posljedice.

Teško je naći pravi model u odnosu na preventivno djelovanje, treba uvažavati međunarodnu suradnju u bilo kom smislu, no isto tako ne mogu se preslikavati strani modeli, već ih treba uvažiti i analizirati, i prilagođavati našoj "narko – sceni". Sukladno tome logično je da samo postupci jednog od svih čimbenika cjelokupnog državnog sustava u borbi protiv droge, primjerice policije sa svojim represivnim djelovanjem, nisu i ne mogu biti jedino i pravo učinkovito sredstvo za suzbijanje bilo kojeg aspekta zloporabe. Zloporaba droga izravno ili neizravno može pogoditi svakog od nas. Potražiti stručnu pomoć u nekom od Centara za prevenciju ovisnosti, medicinskoj ustanovi ili od neke stručne osobe, može biti od presudne važnosti da se spriječi neki od možebitnih nesretnih događaja. Isto tako znanje je "moćno" oružje u borbi protiv droge. Svakodnevna informiranost i edukacija, kako

mladih i djece tako i roditelja, nastavnika, profesora i svih onih koji su, ili mogu biti suočeni sa zloporabom droga, važan su čimbenik u ostvarivanju Nacionalne strategije i Akcijskog plana u suzbijanju zloporabe droga u Hrvatskoj.

Zagreb, 06.siječanj 2009.